

โครงสร้างและนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย



นางสาววรามาส แซ่ชื่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE STRUCTURE AND THE POLICIES OF CHINA RADIO INTERNATIONAL
: THAI SERVICE

Miss Waramas Sae-Sue

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

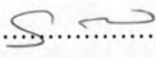
Copyright of Chulalongkorn University

501122

หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
สาขาวิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

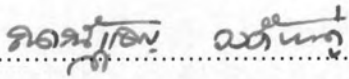
โครงสร้างและนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย
นางสาววรามาส แซ่ซื่อ
สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฌานัญฐิ์ณ วังศ์บ้านดู

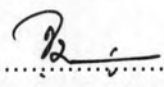
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....  คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....  ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยยูเรื้อน กิติวัฒน์)

.....  อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฌานัญฐิ์ณ วังศ์บ้านดู)

.....  กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

นางสาววรามาส แซ่ซื่อ : โครงสร้างและนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย. (THE STRUCTURE AND THE POLICIES OF CHINA RADIO INTERNATIONAL : THAI SERVICE) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. อดิศักดิ์ วัฒนวิทย์ วรศบ้านดู่, 214 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อทราบโครงสร้างและนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย 2) เพื่อทราบเนื้อหารายการของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย ที่สะท้อนนโยบายของสถานี ระเบียบวิธีวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของสถานี หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และเนื้อหารายการที่รวบรวมจากเว็บไซต์ของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย

ผลการวิจัยพบว่า สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย อยู่ภายใต้โครงสร้างการบริหารจัดการโดยรัฐ แต่อำนาจการควบคุมที่แท้จริงมาจากพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยฝ่ายโฆษณาการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จะเป็นผู้ควบคุมโครงสร้างการผลิตทั้งหมด ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การถ่ายทอดนโยบาย การควบคุมตรวจสอบเนื้อหา ผ่านตัวแทนพรรคที่แทรกตัวอยู่ในองค์กร ตลอดจนประเมินผลตอบรับเพื่อปรับแก้นโยบาย และถ่ายทอดลงมาใหม่ ทำให้บุคลากรในภาคภาษาไทย เป็นเพียงเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ ที่ต้องคอยตอบสนองนโยบายของสถานีในการกระจายเสียงสู่ผู้ฟังชาวไทย ในฐานะเป็นเครื่องมือทางการเมืองระหว่างประเทศของพรรคคอมมิวนิสต์ต่อประเทศไทย นโยบายในการกระจายเสียงของภาคภาษาไทย คือการโฆษณาชวนเชื่อผ่านรูปแบบการประชาสัมพันธ์และการสร้างภาพลักษณ์ เพื่อขยายความร่วมมือไทย - จีน และขยายอิทธิพลของจีนมากขึ้นในภูมิภาคอาเซียน

จากการวิเคราะห์เนื้อหารายการของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย พบว่า รายการของสถานีประกอบด้วยรายการข่าว รายการวิเคราะห์ข่าว รายการสารคดี รายการเพลง และรายการสอนภาษา โดยมีเนื้อหาทางการเมืองอยู่ในรายการประเภทข่าว และสอดแทรกในรายการสารคดีเกือบทุกรายการ ในรูปของการประชาสัมพันธ์และการสร้างภาพลักษณ์ นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาที่ส่งเสริมความเข้าใจ และความร่วมมือระหว่างไทย-จีน ในมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว สะท้อนผ่านรายการสารคดี รายการเพลง และรายการสอนภาษา จึงสรุปได้ว่า เนื้อหารายการของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย สามารถสะท้อนนโยบายของสถานีที่ได้ตั้งไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประชาสัมพันธ์ทางการเมือง

ภาควิชา.....การสื่อสารมวลชน.....ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....การสื่อสารมวลชน.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2550.....

4785115328: MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: STRUCTURE / POLICY / CHINA RADIO INTERNATIONAL

WARAMAS SAE-SUE: THE STRUCTURE AND THE POLICIES OF CHINA RADIO INTERNATIONAL: THAI SERVICE. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. NANATTHUN WONGBANDUE, 214 pp.

The purposes of this research were to know 1) the structure and the policies of China Radio International in Thai Service and 2) the content of the radio programs that reflects the policies of CRI: Thai Service. The research methodologies are documentary research, in-depth interview and content analysis.

The research found that CRI: Thai Service is managed by the government. However, the actual ownership and control comes from the Communist Party of China (CPC) by the Propaganda Department of the CPC Central Committee who controls all production processes; determines the policies of radio broadcasting, transmit the policies to the officer, controls the censorship of program's content, and also evaluates the feedback of the audience to improve a new policy. So that the officers of the Thai Service play just the practical officers role .The radio station, under the policy of CPC's international to propaganda in the form of public relations and to build an image to increase China-Thai co-operation and influence of China in South East Asia.

The content analysis shows that there are political subjects intervened in news, news analysis, and documentary program. While economical, social, cultural and tourism subject are intervened in documentary, musical and Mandarin language teaching program. In conclusion, the content of CRI: Thai service is the reflection of policy of China especially political propaganda.

Department.....Mass Communication.....Student's signature..... *Waramas Sae-Sue*
Field of study.....Mass Communication..... Advisor's signature..... *Nanattun Wongbandue*
Academic year.....2007..... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถและช่วยเหลือเป็นอย่างดีของผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฏฐ์ธัญ วงศ์บ้านคู้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้โอกาส เสียสละเพื่อลูกศิษย์ และอดทนกับผู้วิจัยเสมอ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญเรือน กิติวัฒน์ ประธานกรรมการสอบและรองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ความเอ็นดู และคำแนะนำอันมีคุณค่ายิ่ง และให้ความกรุณาอย่างสูงต่อผู้ทำวิจัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้สื่อข่าวประจำประเทศไทยของสถานีวิทยุซีอาร์ไอ คุณลูหยงเจียง ที่ให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูล เอกสาร และประสานงานกับทางสถานีที่ปักกิ่งให้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณหัวหน้าภาควิชาภาษาไทยประจำกรุงปักกิ่ง คุณชายเจี้ยนชิน ที่ทำการต้อนรับผู้วิจัยด้วยมิตรไมตรี และให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลเท่าที่พอจะช่วยให้ เป็นหนึ่งในความประทับใจที่ผู้วิจัยได้รับจากการเยือนปักกิ่งในครั้งนั้น ขอขอบคุณนักวิชาการด้านจีนศึกษาและผลงานทุกเล่มของพวกท่าน ไม่ว่าจะเป็น อาจารย์วิภา อุดมฉันท อาจารย์เขียน ธีระวิทย์ และคุณวรศักดิ์ มหัทธโนบล ที่มีผลงานให้ผู้วิจัยได้ศึกษาประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอคุณรองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี ผู้อำนวยการสถานีวิทยุจุฬาฯ คุณสุวรรณา สมบัติรักษาสุข ผู้จัดการสถานีวิทยุจุฬาฯ และคุณกรรณิกา ไต่ะมีนา ผู้เชี่ยวชาญชาวไทยประจำสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาควิชาภาษาไทย ที่ให้ความเอื้อเฟื้อด้านข้อมูล และสละเวลาตอบทุกคำถามของผู้วิจัยด้วยความเมตตา หากไม่มีท่านเหล่านี้ งานวิจัยชิ้นนี้ก็คงไม่สามารถสำเร็จลุล่วงได้

ขอบคุณพี่ปู เจ้าหน้าที่ภาควิชาการสื่อสารมวลชนที่คอยดูแลเอาใจใส่ในลิตทุกคนเสมอ ขอขอบคุณเพื่อนๆ MC 14 ทุกคนที่ได้ให้ประสบการณ์ดีๆ และคอยช่วยเหลือไม่ทอดทิ้งกันจนวันสุดท้ายของการส่งวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ ชมรมคริสเตียนจุฬาฯ ที่น่ารักทุกคน สำหรับข้อความ กำลังใจ คำอธิษฐานเผื่อ และการลงมือช่วยด้วยความยินดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยเป็นกำลังใจและดูแลเอาใจใส่ผู้วิจัยอยู่เสมอ เป็นแบบอย่างแห่งความรักและการเสียสละ ขอขอบคุณพี่ชายสำหรับความห่วงใย ขอขอบคุณพี่สาว น้องสาวที่น่ารัก สำหรับกำลังใจ และการช่วยผู้วิจัยพิมพ์งานและทำแผนภาพจนตึกต้น ที่ขาดไม่ได้คือ ขอขอบคุณพระเจ้าผู้ทรงพระชนม์อยู่และไม่เคยมาสายในชีวิตของผู้วิจัย ดังบทเพลงที่ว่า "เพราะว่าพระองค์ จะให้รักและความดีงาม ติดตามชีวิตของฉันไป..." ขอคุณนะคะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ

บทที่

1 บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
สมมติฐาน.....	9
นิยามศัพท์.....	9
ขอบเขตการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10

2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายเสียงระหว่างประเทศ.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อองค์กรสื่อวิทยุกระจายเสียง.....	18
โครงสร้างองค์กรและระบบการควบคุมสื่อมวลชน.....	24
ทฤษฎีปทัสสถาน (Normative Theories) ในระบบสื่อมวลชน.....	27
ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองของสื่อมวลชน (Political Economy of Media).....	32
แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการกำหนดนโยบายต่างประเทศ..	33
แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อมโยงของนโยบายกับผลงานกระจายเสียง.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	47

บทที่	หน้า
3	
ระเบียบวิธีวิจัย	
รูปแบบการวิจัย.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
การนำเสนอข้อมูล.....	51
4	
โครงสร้างและนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย	
ช่วงการปฏิวัติ (ค.ศ. 1950 – 1966).....	52
ช่วงปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรม (ค.ศ. 1966-1976).....	65
ช่วงปฏิรูปเปิดประเทศจนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 1976-2007).....	70
สรุปโครงสร้างและนโยบายสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย.....	122
5	
เนื้อหารายการที่สะท้อนนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง	
ภาคภาษาไทย.....	126
6	
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	194
อภิปรายผล.....	201
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	203
ข้อเสนอแนะ.....	203
รายการอ้างอิง.....	204
ภาคผนวก.....	208
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	214

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. สาระแตกต่างที่เด่นชัดของบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนตามทฤษฎีปัทธสถาน.....	28
2. ลำดับการใช้อิทธิพลต่อนโยบาย ตามชนิดของระบบทางการเมือง.....	35
3. ภาคภาษาต่างประเทศของซี.อาร์.ไอเรียงตามลำดับวันเดือนปีที่เริ่มออกอากาศ.....	72
4. ตารางเวลาออกอากาศ ขนาดคลื่นและความถี่ (ตามเวลาในประเทศไทย).....	100
5. ตารางออกอากาศของสถานีภาคภาษาไทย ปีปัจจุบัน (ปี ค.ศ. 2007).....	101
6. แสดงปริมาณเวลา (นาที) และสัดส่วน (ร้อยละ) ในการออกอากาศรายการ แบ่งตาม ประเภทเนื้อหา ทางสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย ตลอดเดือนมีนาคม 2007.....	109
7. ตารางสรุปรายการที่สะท้อนนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย จากผลการวิจัย.....	193

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. แผนภูมิแสดงกระบวนการผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์.....	21
2. แผนภูมิแสดงระบบและสายงานในห้องข่าวสถานีวิทยุ.....	22
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานขององค์กรสื่อตามทัศนะของเดนิส แมคเคवलล์.....	25
4. ความเชื่อมโยงจากนโยบายสู่ตัวรายการ.....	39
5. ปัจจัยจากนักสื่อสารมวลชนที่ส่งผลต่อการกำหนดเนื้อหา.....	40
6. กรอบแนวคิดในการวิจัยโครงสร้างและนโยบายสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย.....	47
7. แผนผังโครงสร้างองค์กรของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ.....	74
8. โครงสร้างการกำกับควบคุมสื่อมวลชนจีน.....	84
9. แผนภาพโครงสร้างสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย.....	88
10. แผนภาพเส้นทางบทข่าวและบทรายงานข่าวของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย.....	104
11. สรุปโครงสร้างสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทยจากผลงานวิจัย.....	124